

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 66b/2020

privind interpretarea articolelor 66 lit. m) și 72 alin. (3) lit. m) din
Constituție
*(atribuția Parlamentului de a reglementa prin lege organică și de a declara
starea de urgență, de asediu și de război)*

CHIȘINĂU

6 august 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN *judecători*,
cu participarea nei Aliona Balaban, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 4 mai 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 6 august 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind interpretarea articolelor 66 lit. m) și 72 alin. (3) lit. m) în coroborare cu articolele 1, 9, 23, 60 și 126 din Constituție, depusă de către dnii Andrian Candu, Serghei Sirbu și Vladimir Cebotari, deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Autorii sesizării au solicitat interpretarea prevederilor constituționale enunțate sub următoarele aspecte:

„a) În procesul de reglementare a stării de urgență, de asediu și de război, precum și la adoptarea actului prin care se declară această stare, pentru a asigura accesibilitatea și previzibilitatea normei legale, este necesară explicarea modului de aplicare a normei constituționale în relațiile civile, prin prisma executării obligațiilor, inclusiv reglementarea expresă a cazurilor care justifică neexecutarea obligației (forță majoră), pentru a evita interpretările eronate ale legii, abuzurile de drept și protecția drepturilor și garanțiilor legitime atât ale cetățenilor, cât și ale agenților economici?

b) Poate fi considerată starea de urgență, de asediu și de război, declarată de Parlamentul Republicii Moldova în conformitate cu prevederile articolelor 66 și 72 din Constituție, *de iure*, ca temei de apariție a impedimentului care justifică neexecutarea unei obligații (forță majoră), în cazul în care actul legislativ corespunzător nu reglementează expres această situație?

c) Poate fi considerat însuși actul de declarare a stării de urgență, de asediu și de război (spre exemplu, Hotărârea Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020) drept temei și fundament pentru stabilirea, de drept, a unui impediment justificativ (caz de forță majoră)?

d) Pot fi considerate actele emise de autoritatea competentă în sarcina căreia este pusă aducerea la îndeplinire a hotărârii de declarare a stării de

urgență, de asediu și de război (spre exemplu, Comisia pentru Situații Excepționale de pe lângă Guvernul Republicii Moldova) drept temei și fundament pentru stabilirea, de drept, a unui impediment justificativ (caz de forță majoră)?”

Legislația pertinentă

3. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 66

Atribuțiile de bază [Parlamentului]

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

[...]

m) declară starea de urgență, de asediu și de război;

[...]”.

Articolul 72

Categorii de legi

„(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

[...]

(3) Prin lege organică se reglementează:

[...]

m) regimul stării de urgență, de asediu și de război;

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

4. Solicitând o interpretare din partea Curții, autorii sesizării susțin că, din analiza prevederilor constituționale, în virtutea activității lor de deputați și a atribuțiilor care le revin în situații concrete, au constatat unele ambiguități la aplicarea unor prevederi din Constituție, caz care poate fi soluționat doar de către Curtea Constituțională, prin interpretarea oficială a articolelor 66 lit. m) și 72 alin. (3) lit. m) din Constituție.

5. În argumentarea sesizării, pentru a arata neclaritatea unor norme constituționale la aplicarea în practică într-o situație concretă, autorii invocă starea de urgență declarată în țară din cauza situației epidemiologice provocată de virusul COVID-19. Ei afirmă că, în contextul acestei situații, odată cu atribuirea către Parlament a competenței de a reglementa prin lege organică și de a declara starea de urgență, de asediu și de război, această

competență urmează a fi realizată cu maximă diligență, responsabilitate și celeritate, fără a lăsa loc de interpretări și de abuzuri.

6. Autorii sesizării susțin că, pe lângă măsurile indicate în lege și în hotărârea de declarare a stării de urgență, Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova i s-a acordat competența de a lua orice alte măsuri necesare în vederea prevenirii, diminuării și lichidării consecințelor stării de urgență. Măsurile prevăzute expres, precum și cele luate prin dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale, instituie și restricții de ordin economic, care, după natura lor, sunt imprevizibile și frecvent conduc la imposibilitatea executării obligațiilor contractuale asumate de către persoanele fizice și juridice care participă la relațiile economice.

7. De asemenea, autorii sesizării menționează că, prin prisma articolelor 903 și 904 din Codul civil, forța majoră este o împrejurare de fapt care este imprevizibilă la momentul încheierii contractului și care determină imposibilitatea executării obligațiilor asumate prin acest contract. Sub acest aspect, autorii sesizării întreabă dacă însăși starea de urgență, de asediu și de război sau măsurile economice restrictive aplicate în această perioadă pot fi considerate ca circumstanțe care justifică neexecutarea obligațiilor civile (cauze de forță majoră sau impediment justificator) și solicită interpretarea dispozițiilor constituționale menționate *supra*, la § 2.

B. Aprecierea Curții

8. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

9. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, interpretarea Constituției ține de competența Curții Constituționale.

10. Curtea reiterează că articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale le conferă deputaților Parlamentului Republicii Moldova prerogativa sesizării Curții Constituționale.

11. Curtea constată că autorii sesizării solicită interpretarea articolelor 66 lit. m) și 72 alin. (3) lit. m), în coroborare cu articolele 1, 9, 23, 60 și 126 din Constituția Republicii Moldova, prin prisma întrebărilor menționate la § 2 din prezenta decizie.

12. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este să asigure unitatea și perceperea corectă a conținutului și sensului lor autentic. Interpretarea oficială este obligatorie în cazurile în care incertitudinea nu poate fi soluționată printr-o altă procedură jurisdicțională. Necesitatea interpretării trebuie să fie confirmată prin esența problemei de drept rezultată din caracterul neuniform al dispozițiilor constituționale (DCC nr. 69 din 27 iunie 2017, §22; DCC nr. 125 din 15 decembrie 2017, § 19).

13. Având în vedere importanța interpretării dispozițiilor constituționale, Curtea Constituțională tratează sesizările din această categorie cu o exigență

deosebită. Acestea pot fi acceptate pentru examinare în fond doar în cazul în care dispoziția constituțională a cărei interpretare se solicită este incertă, ambiguă sau incompletă (DCC nr. 69 din 27 iunie 2017, § 23; DCC nr. 125 din 15 decembrie 2017, § 20).

14. Examinând sesizarea, Curtea observă că autorii acesteia solicită, de fapt, elucidarea unor probleme care țin de efectele juridice pe care le produc starea de urgență și măsurile aplicate în această perioadă asupra relațiilor contractuale și, în special, dacă acestea [starea de urgență și măsurile aplicate] pot fi calificate ca circumstanțe care justifică neexecutarea obligațiilor civile (forță majoră).

15. Curtea observă că, prin întrebările formulate și argumentele expuse, autorii sesizării îi solicită Curții Constituționale o consiliere juridică în privința unor situații reglementate de legislația infraconstituțională, competență pe care Constituția nu i-o acordă.

16. Curtea reține că Constituția Republicii Moldova prevede că Parlamentul declară starea de urgență, de asediu și de război [articolul 66 lit. m)] și reglementează prin lege organică regimul stării de urgență, de asediu și de război [articolul 72 alin. (3) lit. m)]. Aceste dispoziții constituționale sunt clare și din punct de vedere al întrebărilor formulate nu necesită interpretare.

17. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind interpretarea articolelor 66 lit. m) și 72 alin. (3) lit. m) din Constituție, depusă de către dnii Andrian Candu, Serghei Sîrbu și Vladimir Cebotari, deputați în Parlament.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 6 august 2020

DCC nr. 98

Dosarul nr. 66b/2020